

Lovforslagets Overgang til tredje Behandling vedtoges uden Afstemning.

Ændringsforslag til Sagens tredje Behandling indfaldtes til næste Dags Middag Kl. 1.

Den sidste Sag paa Dagsordenen var:

Anden Behandling af Forslag til Lov om Byggeforetagender for Universitetet.

(Første Behandling findes i Tidenden, Sp. 491 ff., Udvalgets Betænkning i Tillæg B., Sp. 925 ff.).

Udenfor Betænkningen var intet Ændringsforslag stillet.

Lovforslagets eneste Paragraf, de stillede Ændringsforslag samt Spørgsmaalet om Lovforslagets Overgang til 3die Behandling fattes til Forhandling under Et.

Ordføreren (Bingel): Det Udvalg, der er blevet nedsat i Anledning af denne bethydningsfulde Sag, har delt sig i et Flertal og et Mindretal, og jeg skal da have den Ære paa Flertallets Vegne at optræde som Ordfører og søge at forbyde den Behandling, som vi have underkastet den ærede Ministers Forslag. Jeg vilde gjerne bede det høie Thing begynde med at kaste et Blik hen over vort Universitets Forhold i det sidste Aarhundrede. Vort Universitet blev som bekendt ødelagt ved de Ulykker, der gik hen over vor By i Begyndelsen af dette Aarhundrede og blev saa i Frederik den Sjettes Tid gjenopbygget, men gjenopbygget under trænge Kaar, under smaa og pinlige Forhold i enhver Henseende. Og saa skulle vi fremdeles lægge Mærke til, at vort Universitet med tilhørende Bygninger, Samlinger o. s. v. blev gjenopbygget paa en Tid, hvor endnu Videnskaben, saa at sige, bevægede sig ad den gamle Bane. Det var endnu saa den Gang — vi huske, at Universitetet blev indviet 1836 — at den spekulative Retning i Videnskaben sad paa Højædet, skøndt ganske vist den erfaringsmæssige, naturforsfermæssige Opfattelse af Videnskaben allerede var begyndt at gjøre sig gjældende, men endnu havde den ikke Overtaget. Og lad os lægge Mærke til, hvorledes Videns-

skabernes Stilling var udadtil under saadanne Forhold. Ja, den Gang mente man, at Videnskabsmanden vilde kunne gjøre Fuldst ved væsentlig at fordybe sig i Tingenes Natur, saaledes som den a priori maatte konstrueres at være, og i de Deduktioner, der kunde uledes fra saadanne almindelige Sætninger, som man opstillede. Og ganske vist, saalænge Videnskaben bevægede sig under saadanne Forhold, fordrede den heller ikke saa overdreven megen Blads. Der fordredes egentlig kun en Stol for Videnskabsmanden og et BOrd, hvorpaa han kunde have sine Bøger, men ellers behøvede han ikke mange Hjælpebidler. Ud fra sin egen Bevidsthed finder han ligesom ad en Gjenvei til Sandhedens Rilde. Men man har i dette Aarhundrede netop opdaget, at denne saakaldte Gjenvei er en Bei, som ikke fører til Sandhedens Rilde, men væsentlig blot fører til Indbildninger, Fantastier og tomme Sætninger. Man er kommen til det Resultat, at Videnskaben, naar den virkelig skal forslaa Noget, naar den virkelig skal gjøre Nytte for Menneskeheden, og Nytte tager jeg her i alle de forskjellige Betydninger, hvori dette vidtstrakte Ord kan tages, naar den skal det, maa den gribe Tingene an paa en ganske anden Maade, maa den tage fat paa Livet, maa den søge Livet selv paa alle de utallige Veie, hvorpaa Livet bevæger sig. Men det er jo indlysende, at naar det sker, naar Videnskaberne følge den experimentale Bei, Erfaringens Bei, Naturvidenskabernes Bei, saa kommer den til at gjøre ganske andre Fordringer til det Folk, som giver sig af med at forre Videnskaben; saa er der ikke længere Tale om en Stol og et BOrd og et Bærelse med nogle gamle Bøger; men saa gjælder det om de store Samlinger, de store Bæresteder, hvor Videnskabsmanden kan arbejde paa en lignende Maade, som netop ogsaa Kunstneren og Haandværkeren arbeide, og der komme vi da til en anden af de Giendommeligheder, som den nyere Videnskab har. Den spekulative Videnskab stod fjernt fra det store almene Folk, og Videnskabsmændene stod ligesom en tilbagetrucken, lidt fornem Kaste i Samsundet. Men da Videnskaben er begyndt at gaa den experimentale Bei, er Videnskabsmanden for en stor Del af sin Virksomheds Bedkommende blevet Haandværkerens Fælle og Haandværkerens Lige. Han staar ved en flammende Ovn med Aldtang og Puster; han staar som den almindelige Haandværker. Det er et Exempel, jeg nævner; men mangfoldige kunde nævnes paa at Videnskabsmanden er kommen til at staa i et andet Forhold til den almindelige Befolkning end tidligere.